פון דער מאדערנער פוילישער דיכטונג

יוזעף וויטלין.

פייער-הימן.

לעש מיך שוין אויס! כ׳ברען שוין צו לאנג,
איך דיין לאמפּ! איך דיין הייליקער פלאם!
אויב ס׳דארף זיך נישט אנצינדן פון מיינע פייערן
אויף אירע פיר ראגען — די גאנצע וועלט!

ביז שוין אויף מיר — מיטן אטעם פון דיינע לונגען
גיס אויף מיר עמערס טרערן, קוואליקע טרערן,
וואס פליסן אויס די אויגן פון דיינע מלאכים
צוליב דער נויט פון די קלאגנדע אויף דער ערד.

דערשטיק מיך — מיט די פלאכטעס אין בלוט דורכגעווייקטע
מיט אויסגעפלאסענעם אויס די שויסן פון דיינע קרבנות,
וואס האבן מיט א שמייכל אויף די ליפּ ונעגוסיט,—
פון ליבשאפט צו דיר! — — — — —
— — — — — — — — — — —

לעש מיך אויס! — — — כ׳פלאקער אומזיסט! —
פון דעם פלאם, וואס איז אין מיר,
האבן נישט אויפגעפלאקערט די הערצער פון אלע שטעט,
און נישט צעצינדן זיך אלע וועלדער.

נישט געפירט אין קריעג — פארפרוירענע טייכן,
און ס׳האט זיך נישט צעלאזט דאס גאנצע גאלד,
דאס פארשלאסענע אין די אייזערנע קאסעס
און אפילו נישט מיט מיין שרפה דערוואַרימט
די אויוונס — אין ארימע שטיבלעך!

ערגיץ ווו נור אין די קעפ פון יונגע יינגלעך
גליען פונקן.
און נאר אמאל — אין די אויגן פון ארימע מיידלעך,
צאנקען בלאסע פלעמלעך — — —

לעש מיך! — שוין צייט!
כ׳וויל שטארבן אין מיטן פון מיין פלאמיקן בליען,
איך—דיין לאמפּ, איך דיין הייליקער פלאם,
דיין פלאקערנדער קריגסמאן!
איך — דיין קריגסמאן!

נישט מיך — לאז אזוי צאנקען ביזן סוף
און זיך אויסברענען דערנאך — נישט גענוצט,
אויף גרוי, טרוקן, אומבאוועגלעך אש,
מיט וועלכן אומגעקערטע זינדיקער פאר דיר
אין רגעס פון תשובה—וועלן באשיטן זייערע קעפּ.
נישט מיך!

און נישט אפילו אויף אזא אש מיט וועלכן דו,
וועסט טרוקענען דיינע באגנעדיגונגס-דעקרעטן
צי אויף די טויט-אורטיילן!
לעש מיך! — איך וויל נישט זיין קיין אש,
לעש מיך! — ווייל האסט מיך צעקרייציקט,
לעש מיך! — שוין צייט! — — —

פון פויליש: ש. ל. שניידערמאַן

ש ו ו ע ס ט ע ר

י צ ח ק ב א ש ע ו י ס / ו ו א ר ש ע

שוין א לענגערע צייט, אז די חיטן-פוצערקע, פריילין פרידע, א הויכע, א דארע, א גריגע, מיט קליינע בייזע איינגעלעך און א פארקרימטער נאז ווי זי זאל תמיד שפירן א שלעכטן ריח, האט אויפגעהערט ארויסצוגיין באנאכט, און האט זיך אריינגעטון אין לייענען ביכער. א שווינדריקע, דורכגעטעטן מיט שנאה און פאראכטונג צו אלע מענער, האט זי זיך שטאלץ און פארעקשנט געהאלטן ווייט פון מענטשן, נישט נאכגעיאגט די מאדע און נישט אפגעשוירן די האר, כאטש זי זענען ביי איר שוין גאר-גאר שיטער געווען און דאס שפיציקע גרעקל פון הינטן איז דערעך געווארן פון טאג צו טאג. איר שוועסטער, א מיידל פון א יאר זעכצן, א בלאנדע, מיט לאנגע צעפ, מיט א געטאקטער נאז, א פול פנימל, מיט גרויסע, בלויע, קינדערשע אויגן, איז געווען דער היפוך פון איר נישט נאר דערמיט, וואס זי האט אנדערש אויסגעזען, נאר, אפילו מיט איר גאנצן כאראקטער. להיפוך צו דער עלטערער, איז זי געווען א גוטינקע, אן צניעותדיקע, האט ליב געהאט צו זינגען לידלעך, אנגעקוואלן פון אלע נארישע חיצן, וואס בחורים האבן געמאכט און פלעגט אפשטיין שוין לאנג ביים שפיגל און פלעכטן די צעפ. אז זי האט אפגעארבעט א גאנצן זומערדיקן טאג, האט זי אנגעטון איר יוליהיטעלע, ארויפגעצויגן אויף זיך א קורץ גראנאטן קליידל מיט א סך פאלדן, א ווייסער-ווייס בלוזעלע, כמעט אן ארבל און א שלדיקע, וואס זי לאזט איבער די שוועסטער אליין, געוואוּט:

— פרידע, איך גיי אראפ אויף א ווײַלע...

זי איז געווינט געווען, אז פרידע זאל א שאקל טון דעם קאפ אין ביכל אריין און שווייגן מיט פארצויגענע ברעמען, ווי איינער זאגט: נו, כ'האלט דיך נישט צו... היינט אבער האט פרידע האסטיק א הויב אויף געטון דעם קאפ, גלייך ווי די ווערטער וואלטן זי שטארק און נישט אנגענעם איבערראשט. מיט איין אײַנל אפגעמאסטן לאהן פון קאפ ביז די פיס און איר קיל איז געווען שארפסטע, פול מיט אײַנגעהאלטענעם פאררדראס.

— דו גייסט? — נו ניי... ס'גייט נאר דערין, אז איך קען נישט זיצן ביז שפעט אין דער נאכט אליין און ווארטן אויף דיר... ניין, איך קען עס נישט!... און אויב דו וועסט טאקע קומען שפעטער, ווי עלף, וועסטו מעגן שטיין און קלאפן... איך הער נישט...

זי האט זיך אפנים לאנג דערויף געהאט געגרייט. ווייל זי האט זיך געשטיקט מיט די ווערטער, אזש פארקיוועטשט אין אײַנל פון גרויס פארלעגנהייט. לאה האט שוין גאנץ גוט געוווסט, וואס דאס הייסט, האט זיך גלייך דערשראקן, צעטאפלט א קוק געטון אויף דער שוועסטער, עפעס ווי נישט געגלייבט די אייגענע אויערן און געזאגט:

— אזוי ביז עלף?... נו, און אז כ'וועל וועלן גיין אמאל אין טעאטער אריין?

— אז וועסט וועלן גיין אין טעאטער אריין קענסטו דיר דינגען א לאזשע צום שלאפן! — האט פרידע פארקנייטשט די נאז און אירע טונקעלע אײַגעלעך זענען שטיין געבליבן — זיצן און אפווארטן מײַנע נעכט אויף דיר — קען איך נישט! איך בין נאך, דוכט זיך מיר, אויך נישט געשטארבן!...

זי האט א גיכן מיש געטון מיט א בלעטל פון ביכל, אין שטארק אז, פלײַסיק זיך א פארטיף געטון אין אינהאלט. ווי ס'וואלט נישט געווען פאר איר קיין כבוד מער זיך אויסצוגנהן מיט אט-דעם מ י ד ל ט ש י נ ע. האט די קליינע זיך אפגעשאקלט, א קוק געטון מיט א בעטנדיקן, פארלעגענעם בליק צו דער טיר און אין דעם בליק איז געלעגן די גאנצע שווערקייט און אומדערטרעגלעכקייט פון א פריש-געבאקענער צרה, וואס קומט פלוצלונג...

— הער-נאר א געשיכטע! זומער ביז עלף! ס'איז דאך שוין באלד עלף!...

די קליינע איז ארויס שטיל, אראפ שטיל פון די טרעפ. בײַם טויער איז געשטאנען א הויך, שמאל בחורל, אן איידעלער א שעמעוודיקער, ווי ער וואלט כסדר מורא געהאט ס'זאל עמעצער נישט דערגיין אויף וואס ער ווארט דא. פול מיט געדולד און געווינט אלץ איבערצוטראגן פאר דעם ווינציקן גליק פון ליבע, האט ער געלאסן געדרייט זיין קאפעליוש אויפן פינגער, אלעמאל צוגעגלעט מיט דער אנדערער האנט זיין בלאנדע, ווייכע טשופרינע, און כדי אפצונארן די פארשטנדיקע, נײַגעריקע דינסט-מיידלעך, זיך אײַנגעקוקט שטארק און ושטורנדיק אקעגנאיבער אין דער טונקלקייט, וואס האט באדייט, אז ער ווארט ס'זאל עמעצן פון דארטן ארויס. אז די קליינע איז ארויסגעקומען פאמעלעך, א בלייכע און געגאנגען גלייך צו אים, האט ער זיך זיטיקלעך שעמעוודיק צו איר אויסגעדרייט, אזא גוטן שמייכל געטון און געזאגט האט דער שמייכל: קום, קום, אויף דיר האב איך טאקע געווארט... האסט קיין טעות נישט, דאס בין איך...

ער האט זיך נעבעך נישט געגרעלט אויף קיין שום צרה, אבער די קליינע האט באלד אלץ דערציילט. זי האט אינגאנצן זיך צו אים צוגעדרוקט, געדרוקט זיין האנט צו איר יונג, קינדיש ברוסטל און מיט אירע גרויסע אויגן געקוקט פארזארגט און הילפלאז אין חשכות אריין. דער בחורל האט מיט גרויס ערנסט אראפגעלאזט דעם קאפ, אויסגעהערט יעדער ווארט און תיכף דערפילט דעם ריח פון דער פריש-געבאקענער עגמת-נפש.

— אזוי, אזוי, לאהשי... ווייל מען אונז אט-דאס קליינע שטיקל צייט אויך צונעמען...

דער בחורל האט אנגעהויבן גיין פאמעלעכער, ברייט געקוקט מיט זיינע גרויסע אויגן אין דער ווארימער, זומער-נאכטישער טונקלקייט פון גאז-לאמפן.

אינגאנצן שוין דורכגענומען מיט דער בשורה-רעה, האט ער תיכף עקשנותדיק געזוכט אן עצה, האט איבערגעטראכט פארשיידענע פלענער, געזען, אז זיי טויגן נישט, זיך נישט מיאש געווען, פול מיטן באוווסטזיין, אז וואס ס'זאל נישט זיין וועט ער אליין אזוי שטארק זי ליב האבן זיין לאהן... אייביק... פלוצלונג האט ער א קוק געטון אויפן מיידל שעמעוודיק און נישט געזאגט, פול מיט חשק עפעס צו זאגן.

— דו ווייסט, אפשר וועלן מיר חתונה האבן?.. לאך נישט, כ'בעט דיך... איך פארדין דאך שוין... לא-כא-לא... קעצעלע טײַערס! דו וועסט שוין זען, וואס איך וועל מאכן...

ער האט זי נישט געלאזט רעדן, צוגעהאלטן איר מויל מיט זיין האנט. די קליינע איז רויט געווארן און גענומען שווער עטעמען. זי האט נאך שטארקער געדרוקט זיין האנט צו איר קינדערישער ברוסט.

— וועסטו מיך אייביק ליב האבן?

די קליינע האט דאסמאל געוויינט פון גערירטקייט, אנגענומען זיינע באקן מיט אירע קליינע הענטלעך און אים געקושט אין מויל, אין די אויגן. דאס בחורל האט אנגעהויבן קלאפן מיט די ציין.

— לאהניו טײַערינקע. לאה-ניו!..

ס'איז שוין געווען נאך עלף און די קליינע האט א דערשראקענע און פול מיט מורא פאר פארויסגעזעענער באליידיקונג ניך אין מיט דראבנע טריטעלעך געאײַלט אהיים. זי האט דערביי אזוי קינדיש-פארזארגט אײַנגעבויגן איר קאפ מיט די לאנגע צעפ. דאס בחורל האט איר נאכגעקוקט און פלוצלונג אליין נישט וויסנדיק, וואס צו טון פון גרויס ליבשאפט, האט ער איר שטיל נאכגעזאגט:

— לאהניו! — קינד!

(סוף קומט)

פון דער רעדאקציע

○ דער קומענדיקער נומער „ליט. בלעטער" איז געווידמעט דעם אנדענק פון שלום-עליכם. (צום צענטן יארצייט).

○ דער באוווסטער יידישער דיכטער און נאוועליסט א ב ר ה ם ר ײ ז ע ן, איז די טעג אלט געווארן 50 יאר. מיר באגריסן הארציק דעם באליבטן יידישן פאלקס-דיכטער און איינעם פון די טיכטיקסטע בויער פון דער נייער יידישער ליטעראטור. מיר וועלן איינעם פון די קומענדיקע נומערן „ליטעראַרישע בלעטער" ווידמענען אברהם רייזען, זיין לעבן און זיין שאפן.

○ פון נומער 105 הויבן מיר אן צו דרוקן אין די „ליטעראַרישע בלעטער" געשפרעכן מיט אנגעזעענע יידישע שרייבער וועגן די אקטועלע פראגן פון דער איצטיקער יידישער ליטעראטור.

א באזונדער ארט וועט אין די געשפרעכן אפגעגעבן ווערן פאר דער פערזענלעכע שטימונגען פון די שרייבער, עס וועלן אויך געגעבן ווערן אויטאביאגראפישע שטריכן.

מיר דערגענטערן זיך צום סוף פֿון דער „שעה", און איך שטעל בראָדערזאָנען נאָך איין פֿראַגע:

— איר זענט די לעצטע פֿאַר יאָר שטאַרק טעטיק אין דער זשורנאַליסטיק. ווי איז אייער באַציונג צום דאָזיקן געביט פֿון שריפֿטשטעלערישער אַרבעט?

— בכדי אייך געבן אַ קורצע און קלאָרע תשובה וויל איך זאָגן: אויב איך האָב אייך פֿריער געזאָגט, אַז קונסט וועט מוזן ווערן דאָס טאָג-טעגלעכע ברויט פֿון ברייטן כּלל, מיין איך אַז אין יענער תקופֿה וועט זשורנאַליסטיק אויך זיין איינער פֿון יענע מינים ברויט. ווער ווייסט, צי דאָס בוך אין דער ביז-א-צטיקער פֿאָרם וועט אין דער צוקונפֿט איינגאַנצן נישט פֿאַרשווינדן און געפֿינען אַ תּיקון. אין דער צייטונג, ד. ה. אַז מען יעט ווייטער שרייבן „ביכער", גרעסערע ווערק. אָבער מען וועט זיי פֿאַרעפֿנטלעכן נאָר אויף די שפּאַלטן פֿון צייטונגען.

— באַטראַכט איר די דאָזיקע מעגלעכקייט פֿאַר געוווּנטשן?

— יאָ.

אונזער געשפּרעך איז פֿאַרענדיקט. איך געזעגן זיך מיט בראָדערזאָנען און וויל פֿאַר מיר אַליין אַדורכפֿירן אַ ליניע: איינער פֿון די ערשטע אין דער „צעזוונגענער כאַליאַסטרע" — זוכער פֿון אַ פֿולן קאָנטאַקט מיטן עולם; — נאָוואַטאָר פֿון טעאַטער — זשורנאַליסט, אָנזאָגער פֿון אַ פֿולשטענדיקער ממשלה פֿון דער צייטונג.

צי איז דאָס געווען דער פֿאַרגעפֿיל פֿון „מיר גייען אין אַ אומבאַוווּסטן וועג"? אין יעדן פֿאַל אָבער: נאָכנישט אַראָפּ פֿון דעם אומבאַוווּסטן וועג.

א. אַלפּערין — לאָדז

שוועסטער

יצחק באַשעוויס / וואַרשע

סוף

אין הויז איז שוין פֿינסטער געווען און ס׳האָט געשמעקט מיט אויסגעיועטע ריחות פֿון אַלטע מאכלים און מיין. אויף די קרומע, פֿיכטע טרעפּ האָבן זיך געיאָגט אַ חבֿרה קעץ, מיט גלאַנציקע, פֿאָספֿאָרדיקע אויגן דורכגעבויערט די פֿינסטערניש און ווילדע ליבער זענען אָנגעצונדן געווען, פֿול מיטן ברען פֿון תּאווה, גרייט צו יאָגן איבער קעלערס און דעכער. לאה האָט פֿאַר זיי מורא געהאַט, יעדער מאָל געבליבן שטיין, ווען זי האָט דערזען פֿאַר זיך אַ קאַץ און ביז זי איז געקומען צו דער טיר האָט איר האַרץ שטאַרק געקלאַפּט. עס איז נאָך דאָרטן ליכטיק געווען; אין זייער שטיבל, נאָר פֿונדעסטוועגן האָט זי געטוזט עטלעכע מאָל אָנקלאַפּן, ביז מ׳האָט איר געעפֿנט. פֿרידעס טריט זענען געווען האַסטיקע און נישט זיכערע, ווי זי וואָלט מורא געהאַט פֿאַר דעם פֿרעמדן, וואָס קומט יעצט. אין אמתן האָט זי זיך אַזוי געמאַכט, כּדי צו ווייזן לאהן, אַז זי רעכנט זיך נישט אויף איר קומען. לאה האָט דאָס גוט פֿאַרשטאַנען, כּדי דאָס נאָך מער אַרויסצווייזן האָט פֿרידע אַ פֿרעג געטון מיט יעניקער שרעק און געבייזער פֿון אַ פֿרייַלן, וועלכער מ׳שטערט די רו ביינאַכט:

— ווער איז דאָרט?

— איך... לאה...

פֿרידע האָט האַסטיק און מיט אַ קלאַפּ אויפֿגערוקט דעם רינגל, צוויי מאָל אויפֿגעדרייט דעם שליסל, לאַנג געקלינגען ביים קייטל. איידער זי האָט עס אָפּגעשטעפּט און דער שווערער קלאַנג פֿון אייזן האָט אָפּגעשראָקן דאָס האַרץ ביי לאהן, פֿרידעס פּנים איז יעצט פּונקט אַזוי צאָרנדיק-שאַרף געווען ווי פֿריער, נאָר די טונקעלע אויגן אירע זענען רויטלעך געווען פֿון לאַנגן אָנשטרענגען די ראיה אַקעגן ליכט פֿון לאָמפּ, פֿול מיט יענער צערודערטקייט, וואָס קומט פֿון צופֿיל לעזן. אַז זי האָט געזען די שוועסטער, האָט זי אַ פֿאַרטראַכטע אָפּגעמאָסטן פֿון קאָפּ ביז פֿיס, געכאַפּט אַ בליק אויפֿן זייגער און דער כּעס האָט אין איר אויפֿסניי אויפֿגעוואַכט.

— ווי אַזוי אַרום ביסטו געקומען פֿאַר עלף? — אַ שיינעם דאַנק דיר פֿאַר דער טובֿה!.. אַבי איך נאָר זיץ און נעם מיר די אויגן אַרויס! אַ קליניקייט!.. הער מיך אויס — און זי שטיין געבליבן און געגריַיט זיך זאָגן עפּעס גאַנץ נייעס, ווייל איר קול

איז געוואָרן מאָרנע שאַרף און דראָענדיק און אירע ברעמען האָבן זיך געוואַלדיק פֿאַרצויגן, פֿול מיט פֿאַרדראָס און האַס, אַ סימן אַז זי גייט זאָגן דעם גאַנצן אמת — אויב דו וועסט דיך אַרום-דרייען מיט אַט-דעם נאָסן-יונג — וויל איך דיך בכלל דאָ נישט האָבן, פֿאַרשטאַנען? און שוין... געדענק דאָס!.

זי האָט זיך ניך גענומען אויסטון, אַראָפּגעשלעפּט פֿון זיך די בלוזע, געבליבן שטיין אין איר לאַנגן העמד מיט אירע דאַריקע האָריקע פֿיס. לאה איז געזעסן אויף אַ בענקל, נאָך נישט געהאַט אַראָפּגענומען דאָס היטעלע, געהאַלטן פֿאַרליינט די הענט אויף די קניען און אין איר פּנים האָבן זיך געביטן די פֿאַרבן. נאָר פּלוצלינג האָט די קליינע אַ ציטער געטון, ווי פֿון אַ ביס.

— וואָס הייסטו? דו קענסט מיר פֿאַרווערן צו גיין מיט אים? אַז איך וויל מיט אים גיין — קענסט דו מיך נישט לאָזן!

אין די ווינקלען פֿון אירע גרויסע, בלויע, ברייט-צעעפֿנטע באַוואָלהטע אויגן זענען געבליבן שטיין טרערן. פֿרידע האָט אויף איר אַ קוק געטון און איר פּנים איז צעקרימט געוואָרן פֿון עקל צו דער קליינער און צו איר איבערגעגעבנקייט.

— הער נאָר מיר אויף צו גיסן מיט טרערן, פֿאַרשטאַנען צי ניין?... נישקשה, וועסט צייט האָבן דאַמאָלס, ווען ער וועט דיך לאָזן לויפֿן!... בהמה נאַרישע!... קאַלבּ!...

זי האָט זיך האַסטיק אַ זעץ אַוועק געגעבן אין איר בעטל, מיט משונהדיקער פֿלינקייט גענומען ציִען האָרנאָדלען פֿון איר גרעקל, מיט לאַנגע, דאַרע און טרוקענע פֿינגער. דער ביטול צו דער שוועסטער און די זילערקייט, אַז מ׳וועט זי אַמעקוואַרפֿן האָט מיט פֿאַראויסגעזעענער ברוגזקייט און שנאה צו אַלע מאַנספּערשוינען, אַראָפּגעקוקט פֿון אַלע קנייטשלעך אין איר פֿאַרצווייפֿלטער נאָז. געלויערט פֿון די ווייסלעכע פֿאַסן הויט צווישן די שוואַרצע, קלעפּיקע האָר. די קליינע האָט אויף איר געקוקט אַ דערשטוינטע, פֿאַרנומען צו וויינען און אַזוי גלײַך קינדעריש אַ זאָג געטון:

— אָבער אַ סך האָבן דאָך חתונה אויך...

— איז וואָס? ווילסטו שוין אויך חתונה-האָבן? נו, בוטע זייער! אָבער דאָ הינטן אין שטוב וועסט דו דאָך, מסתּמא, נישט חתונה-האָבן, ווי?

— אוודאי נישט — האָט די קליינע געזאָגט און פּלוצלינג

זיך דערפֿילט מאָרגנ שטאָלץ — איך וועל חתונה־האָבן אין מיין אייגענער שטוב... וועסטו מיר פֿאַרשפּאָרן צו זאָגן, ווען ס'זאָל קומען...

זי האָט אָנגענומען בײדע צעט, זי פֿעסט געהאַלטן, ווי זיי, די צעט, וואָלטן געווען פֿאַר איר די בעסטע גאַראַנטיע. פֿרידע האָט פֿון גרויס צאָרן גענומען רייסן א הינער־אויג אויף איר פֿוס.

— ווי ס'זע, ביסטו שוין א גוט פֿײגעלע — האָט זי אַרייַנגערעדט אין איר פֿוס אַרײַן — נישקשה... איך זע שוין דיין תכלית פֿאַרויס, זע איך שוין... איך ווייס שוין גאַנץ גוט, וואָס ס'ווערט פֿון אַזעלכע גלויביקע קעלבער... ביסט נישט די ערשטע און נישט די לעצטע...

זי האָט ס'דוּתדיק־וואָרטשענדיק צונעשאָקלט מיטן קאָפּ, פֿינסטער און זיכער אין אירע נבואות.. דערנאָך האָט זי זיך אַרייַנגעלייגט אין בעט אַרײַן, זיך אויסגעדרייט צו דער וואַנט. די קליינע האָט זיך לאַנג איינגעקוקט אין איר אַנטשלאָסענעם, אייַנגעפּרעסטן רוקן און דער קאָפּ האָט זיך איר פֿאַרדרייט פֿון שרעק, אַז איר געליבטער קען זי אַמאָל פֿאַרלאָזן...

ער וועט אַוועקוואַרפֿן... איז דאָס מעגלעך?... נאָט אין הימלו נאָטו... וואָלק... וואָלק וועט זי, לאהן, פֿאַרלאָזן?...

זי האָט אויסגעלאָשן דעם לאָמפּ מיט א בלאָז, זיך אַוועקגעלייגט, נאָר די אויגן אירע זענען אויפֿגעריסן געווען אין דער פֿינסטערניש, נישט געקוקט דערויף, וואָס פֿון פֿרידען האָט מען קיין שאַרך נישט געהערט, האָט די קליינע געפֿילט, אַז יענע שלאָפֿט אויך נישט, ליגט נאָך אַלץ אַזוי אָנגעשטרענגט, צונויפֿגעקאָרטשעט און טראַכט אירע שלעכטע מחשבות, טראַכט וועגן די אַלע מענטשן, וואָס האָבן זי נאָך הייסער ליבע און געשוווירענער טרייַהייט אַוועקגעוואָרפֿן... אַוועקגעשיקט זי, ביז די האָר קריכן איר אויס... די פֿינסטערניש פֿון וואַך־זײַן איז שטייף געוואָרן, געלעגן הײס און געפּרעסט איבערן פּנים און נישט געלאָזט פֿינטלען מיט די אויגן.

דער קאָפּ האָט איר ווי געטון, פֿאַר די אויגן איז איר געשטאַנען וואָלק, ווי ער קושט אַן אַנדער מיידל, אירס א חברטאָרין, א ברייטע, מיט גראָבע פֿיס, מיט אַזא פֿלעגמאַטיש־צעפּלאַטשט פּנים... לעבן דער קיך האָבן אָנגעהויבן רוישן עכברים, צום ערשטן שטיל. פּלוצלונג האָט א גראָבע מיוז אָנגעהויבן מיט שווערער, פֿאַרלאַפּטער שנעלקייט לויפֿן איבער דער שטוב, געפּויקט מיט איר ווײַלן, אָנגעטראָפּטשעט בויך אין דער פֿאַרלאָגט. פֿרידע האָט זיך אַזש א האַרף געטון פֿון שרעק און פּלוצלונג אַזוי נאַכטיש סודותדיק געזאָגט:

— לאהו

— יאָ —

— דו שלאָפֿסט נישטו

— נײן.

— דו הערסט, וואָס דו טוט זיךו — גיי צינד אָן דאָס לעמפּל... גיכער! גיכער!

לאה איז אַראָפּגעקראָכן פֿון בעט, געציטערט, אַז זי זאָל נישט אָנטרעטן מיט איר באָרוויסן פֿוס אויף א מויז און אָנגעצינדן א לעמפּל. פֿרידעס פּנים איז פֿאַרגליווערט געווען פֿון נישט שלאָפֿן. אַז לאה האָט אָנגעצינדן, האָט פֿרידע זיך אויפֿגעזעצט און אַזוי הויך זיך צעגענעצט, אַז געלבלעכע טרערן זענען איר געבליבן שטיין אין די ווינקלען אויגן. ביידע שוועסטערס כעס איז שוין לאַנג געווען פֿאַריבער.

— ועסט נישט, ס'מאַכט שוין אונדערניסןו — האָט פֿרידע געפֿרעגט

— נײן

— ס'וועט מסתמא באַלד אָנהויבן טאָגן — האָט פֿרידע גערעדט מיט א מאַט קול — מיט וואָס באַשעפֿטיקט ער זיך דאָס, דער בחור דיינער?

— אין א שניט־געשעפֿט —

— און ער וואָלט געוואָלט מיט דיר החתונה האָבן?

— אַזוי זאָגט ער – האָט לאה געענטפֿערט און זיך פּלוצלונג פֿאַרוווּנדערט פֿון איר אייגענעם טאָן.

זי איז געשטאַנען ביים פֿענסטער געזען, ווי אין דער נאַכט ווערט גרוי א שוואַרץ, רויִקע שטיקל וואָלקן אין מזרח זײַט. פֿרידע האָט לאַנג נאָכגעקלערט מיט א נאָכגעהאָנגענעם קאָפּ, צוגעשאָקלט אים און זי האָט יעצט גערעדט, ווי אַן עלטערע שוועסטער, וואָס זאָרגט פֿאַר דער יונגערער.

— ער וויל חתונה האָבן — זאָל ער חתונה האָבן. דאַרף ער אויף גאָרנישט וואַרטן. וואָס האָט ער מורא אַמאָל אַרויפֿצוקומען, וואָס?.. פֿאַרוואָס נישטו.. קיין אַנדער תּכלית איז פֿאַר דיר נישטאָ... שוין?... דו האָסט שוין אויך אויפֿגעהערט שלאָפֿן ביינאַכט?.. זאָל זיין מיט מזלו...

אין א אַקעגנאיבערדיקער דירה האָט זיך צעקרייעט א האָן, הײַם א פּאַטש געטון מיט די פֿליגל. די פֿײַכטע שויבן זענען פֿאַרטאָגיש ווייסלעך געוואָרן. דער פֿרישער טאָג האָט אַרײַנגעקוקט אין געלעכטיקן, נישט אויפֿגערוימטן שטיבל אַרײַן צעשויבערט, גרינלעך־טריב און כמורנע־מבולבל ווי אין א צימער, וואו מ'וואַכט ביי א חולה מסוכן...

פֿון דער רעדאַקציע

— די פֿראַגע וועגן ענדערן דעם יידישן אויסלייג פֿון די העברעיִשע ווערטער האָט אַרויסגערופֿן א לעבעדיקן אינטערעס צווישן שרייבער און לעזער. אין קומענדיקן נומער קומט אַן אַרטיקל פֿון פֿ אַ ל ק ה ײ ל פּ ע ר י ן.

— אין דעם צווייטן נומער וועט אַרײַן אַן אַרטיקל פֿון מ. זילבערפֿאַרב — ב ע ר ב אָ ר אָ כ אָ ו און זיין ב י אָ ג ר אַ ף.

— דעם יידישן לעזער אינטערעסירט שטאַרק צו הערן. וואָס עס זאָגן יידישע שרייבער וועגן זיך און וועגן די וויכטיקסטע אַקטועלע פֿראַגן פֿון דער יידישער ליטעראַטור. אין די ווײַטערדיקע נומערן וועלן מיר ברענגען שמועסן מיט ד"ר י. שיפּער, ז. סעגאַלאָוויטש, אַלטער קאַציזנע א. א.

לעזער און פֿריינט!

אין העכער 350 שטעט און שטעטלעך אין פּוילן ווערן די „ל י ט ע ר אַ ר י ש ע ב ל ע ט ע ר" פֿאַרשפּרייט. אין פֿיל פּונקטן לייענען צענדליקער און הונדערטער לעזער א ײן נומער. דער אַלץ־וואַקסנדיקער אינטערעס צו אונזער וואָכנשריפֿט איז זייער א דערפֿרייענדיקע ערשיינונג. אָבער ווילט איר, אַז די „בלעטער" זאָלן וואַקסן און זיך פֿאַרבעסערן מוזט איר אונז מיטהעלפֿן.

זאַמלט אַבאָנענטן פֿאַר די „בלעטער"!

ביי א קליינער אָנשטרענגונג האָבן עטלעכע קלענערע פּונקטן לעצטנס בעשאַפֿן נייע אַבאָנאַמענטן:

ביאַלאַ־פּאָדלאַסקאַ —	16 אַבאָנאַם.	כעלם —	6 אַבאָנאַמענטן
קאָברין —	12 „	ביעלסק —	6 „
לוניניעץ —	11 „	זאַמאָשטש —	6 „
ליאַכאָוויץ —	8 „		

זאָל עס זיין א גוטער ביישפּיל פֿאַר די איבעריקע הונדערטער יידישע שטעט און שטעטלעך!

קלויבט אַבאָנענטן פֿאַר די „ליטעראַרישע בלעטער"!